
[2022-26-RE](#)

Causa 2022-26-RE

(Laplana Moraes i d'altres c/ Principat d'Andorra)

Número de registre 212-2022. Recurs d'empara

Aute del 13 de juny del 2022

BOPA núm. 75, del 22 de juny del 2022

En nom del Poble Andorrà;

El Tribunal Constitucional;

Atès l'escrit presentat i registrat al Tribunal Constitucional, el 28 d'abril del 2022, per les representacions processals respectives, designades per torn d'ofici, dels Srs. Luís Pablo Laplana Moraes i Amélie Andrée Monique Pérez, i, de la Sra. Isabel Camino Sarmiento Fuertes, mitjançant el qual interposen un recurs d'empara contra els autes del 9 de febrer del 2022 i del 21 de març del mateix any, dictats pel Tribunal de Corts, i, contra l'aute del 12 d'abril del 2022, dictat per la Sala Penal del Tribunal Superior de Justícia, per una presumpta vulneració dels drets a un procés degut i a la defensa, reconeguts a l'article 10 de la Constitució, i, atès que demana al Tribunal Constitucional que atorgui l'empara sol·licitada, que declari la vulneració dels drets esmentats, que anul·li les resolucions impugnades, que retrotregui les actuacions davant el Tribunal de Corts per tal que es confereixi un termini suplementari d'almenys tres mesos més per estudiar la causa, iniciant-se les sessions a partir del mes de setembre del 2022. Així mateix, demanen que se suspenguin els efectes de l'aute del 9 de febrer del 2022, ateses les circumstàncies irreparables que suposaria l'inici de la vista oral el 9 de maig d'aquest any;

Vista la Constitució, especialment els articles 10, 41.2, 98 c) i 102;

Vista la Llei qualificada del Tribunal Constitucional, especialment el títol IV, capítols primer i sisè;

Escollat l'informe del magistrat ponent, Sr. Jean-Yves Caullet;

1. Antecedents processals davant les jurisdiccions ordinàries

1.1. El 17 de gener del 2022, durant la vista oral de la causa BPA, l'advocat de diversos processats, entre els quals el Sr. Luís Pablo Laplana Moraes i les Sres. Amélie Andrée Monique Pérez i Isabel

Camino Sarmiento Fuertes, va decidir renunciar a la seva representació lletrada, renúncia que va ser acceptada pel Tribunal de Corts.

Aquell mateix dia, el Tribunal de Corts va requerir, mitjançant providència, els processats afectats per tal que en un termini de 10 dies nomenessin un nou advocat, en cas contrari, se'ls hi designaria un advocat d'ofici.

1.2. Una vegada designats els advocats d'ofici per part del Col·legi d'Advocats d'Andorra, el 8 de febrer del 2022, el Tribunal de Corts va dictar una providència en què posava a la seva disposició la còpia escanejada de les actuacions.

1.3. El 9 de febrer del 2022, el Tribunal de Corts va dictar un aute mitjançant el qual assenyalava el 9 de maig d'aquest mateix any per a la continuació de la vista oral i fixava el calendari de les sessions.

1.4. Les representacions processals dels recurrents, entre d'altres, van formular els incidents de nul·litat respectius contra l'aute del Tribunal de Corts, i, el 21 de març del 2022, el Tribunal de Corts va dictar un aute que desestimava tots els incidents de nul·litat esmentats.

1.5. Les representacions processals dels recurrents, entre d'altres, van interposar un recurs d'apel·lació contra l'aute que desestimava els seus incidents de nul·litat, i, el 12 d'abril del 2022, la Sala Penal del Tribunal Superior de Justícia va dictar un aute mitjançant el qual decidia no admetre a tràmit els incidents de nul·litat esmentats.

1.6. Les representacions processals respectives del Sr. Luís Pablo Laplana Moraes i de les Sres. Amélie Andrée Monique Pérez i Isabel Camino Sarmiento Fuertes van interposar un recurs d'empara contra els autes del 9 de febrer del 2022 i del 21 de març del mateix any, dictats pel Tribunal de Corts, i, contra l'aute del 12 d'abril del 2022, dictat per la Sala Penal del Tribunal Superior de Justícia.

2. Argumentació jurídica

2.1. Argumentació dels recurrents

- Les noves representacions processals dels recurrents retreuen al Tribunal de Corts atorgar-los únicament 86 dies naturals per estudiar una causa que compta amb 300.000 folis, motiu pel qual consideren que s'estaria generant una autèntica indefensió i, per tant, la vulneració efectiva dels drets a la defensa i a un procés degut dels seus representats.

- Exposen que aquest fet va motivar la interposició de l'incident de nul·litat, considerant que el procediment de l'article 18 *quater* de la Llei transitòria de procediments judicials era l'adient, ja que la decisió impugnada sobre el termini atorgat per preparar la seva defensa era, segons el seu parer, definitiva. Quan aquesta qüestió pugui ser novament plantejada, el temps inicial atorgat ja haurà expirat sense haver pogut estudiar la causa per a una defensa efectiva dels interessos dels seus clients.

- Seguidament, després de citar la jurisprudència del Tribunal Constitucional i la del Tribunal Europeu dels Drets Humans, conclouen que tothom ha de poder disposar de temps i de les facilitats necessàries per preparar la seva defensa, situació que no es dona en una causa complexa i voluminosa com aquesta i en què els recurrents incorren unes penes gravíssimes sol·licitades pel

Ministeri Fiscal, amb l'escàs marge de temps concedit.

- Al·leguen que és humanament impossible efectuar la seva tasca de defensa en 86 dies, ja que no poden conèixer amb exactitud els documents que constitueixen la càrrega de la prova, sobretot quan el Ministeri Fiscal en fa una referència genèrica com a prova acusatòria (peça principal i peces annexes).

- Afegeixen que el requisit de delimitació de l'acusació és fonamental, d'una banda, per tal que les defenses tinguin un coneixement exacte de les proves de càrrec que fonamenten l'acusació i contra les quals poder fer valer les proves de descàrrec escaients, i, d'altra banda, evitar una acusació genèrica emparant-se en unes proves de càrrec no concretades, que els lletrats han de conèixer en tan sols 86 dies.

- Per aquests motius, demanen al Tribunal Constitucional que atorgui l'empara sol·licitada, que declari la vulneració dels drets esmentats, que anul·li les resolucions impugnades, que retregui les actuacions davant el Tribunal de Corts per tal que es confereixi un termini suplementari d'almenys tres mesos més per estudiar la causa, iniciant-se les sessions a partir del mes de setembre del 2022. Així mateix, demanen que se suspenguin els efectes de l'aute del 9 de febrer del 2022, ateses les circumstàncies irreparables que suposaria l'inici de la vista oral el 9 de maig d'aquest any.

2.2. Argumentació del Tribunal de Corts

- En l'aute que resol els incidents de nul·litat presentats contra l'aute que assenyala la continuació de la vista oral i fixa el calendari de les sessions, el Tribunal de Corts exposa, en primer lloc, el procediment de designació de les noves representacions processals dels processats afectats per la renúncia de l'advocat que els representava.

- Seguidament, pel que fa al volum de la causa, posa en relleu que els escrits d'acusació provisionals presentats tant pel Ministeri Fiscal com per l'acusació particular, circumscriuen els fets objecte d'enjudiciament de forma concreta i determinada.

Precisa, a més, que en el cas de la recurrent Sra. Isabel Camino Sarmiento Fuertes, en el moment del seu interrogatori, el Ministeri Fiscal va detallar i va especificar tots els folis del procediment en què es fonamenta la seva acusació.

També indica, que com ja ha dit en altres ocasions, gran part de la documentació annexada queda fora de l'àmbit d'acusació, i, per tant, el nombre de folis a analitzar dista molt dels 300.000 al·legats pels recurrents, ja que la causa principal abasta aproximadament una sisena part d'aquest volum.

Sobre les gravacions assenyala que és innecessari escoltar-ne la integritat, si ja es té coneixement del document enunciat.

- El Tribunal de Corts tracta separatament la situació de la recurrent Sra. Isabel Camino Sarmiento Fuertes, la qual en la seva condició de lletrada en exercici s'ha autodefensat fins a la seva pròpia declaració, i perquè el seu advocat d'ofici, ja va ser assignat per aquesta tasca anteriorment, i perquè s'ha acollit al seu dret a no declarar davant les preguntes de les acusacions.

El Tribunal de Corts considera que no pot pretendre desconèixer el contingut de la causa, ni el seu advocat al·legar una necessitat de 6 mesos per preparar la seva defensa, en un estadi en què ja ha

estat preguntada per les acusacions i les altres defenses i s'ha de limitar a respondre a la seva pròpia representació lletrada, estant els elements sobre els quals ha de declarar perfectament determinats.

- Pel que fa als altres recurrents, d'acord amb el calendari fixat, aquests no seran interrogats fins, com a mínim, al mes de setembre. Així doncs, si bé el termini de 3 mesos, és segons el seu parer suficient, a la pràctica disposaran de 3 mesos més, per preparar les seves intervencions.

- Afegeix que la renúncia del lletrat dels recurrents va ser consensuada entre ells i els corresponia haver pres les mesures necessàries per garantir la continuïtat en la seva defensa, ja que no va ser una situació sobrevinguda, sinó sospesada i acceptada pels clients.

- També posa en relleu l'actuació d'algunes representacions processals d'ofici que van decidir traslladar la representació a altres companys, o que no van comparèixer per tenir coneixement de la causa fins pràcticament un mes després.

- Per aquests motius, el Tribunal de Corts desestima els incidents de nul·litat formulats, indicant la possibilitat de recórrer aquesta decisió davant la Sala Penal.

2.3. Argumentació de la Sala Penal del Tribunal Superior de Justícia

- La Sala Penal considera que el recurs d'apel·lació formulat contra la desestimació dels incidents de nul·litat dels recurrents no pot ser admès a tràmit, perquè la resolució impugnada és un aute de tràmit que assenyala la continuació del judici, el qual no té caràcter definitiu, ja que no resol sobre el fons del procediment principal, ni posa fi al mateix.

- Precisa que les parts podran formular els recursos que escaiguin contra la sentència definitiva.

3. Fonaments jurídics del Tribunal Constitucional

3.1. El Tribunal Constitucional no és ni una tercera instància, ni un tribunal suprem, ni un tribunal de cassació.

3.2. Els recurrents fonamenten el seu recurs d'empara en dos arguments principals, d'una banda, al·leguen que el calendari de les audiències no dona temps suficient per preparar la seva defensa i els situa, doncs, en indefensió, i, d'altra banda, que la desestimació del seu incident de nul·litat és susceptible d'apel·lació, ja que correspon a la via de l'article 18 *quater* de la Llei transitòria de procediments judicials i no a la de l'apartat *ter* d'aquest mateix article.

3.3. Pel que fa al darrer argument, la Sala Penal indica clarament que la decisió impugnada concerneix el procediment i no coneix el fons de l'assumpte. Aquesta anàlisi està fonamentada en Dret i és conforme amb la jurisprudència del Tribunal Constitucional.

3.4. Aquest argument dels recurrents manca de contingut constitucional i no pot ser acceptat.

3.5. L'al·legació principal dels recurrents rau en la insuficiència del lapse de temps atorgat de tres mesos, és a dir, entre la designació de les seves representacions lletrades i la represa del judici oral

prevista pel 9 de maig proppassat, per preparar la seva defensa.

3.6. Segons el seu parer, aquest termini seria massa curt atès el volum de la causa i els situaria en la impossibilitat de defensar-se, circumstància que vulneraria els seus drets garantits a l'article 10 de la Constitució.

3.7. La noció de temps suficient per preparar una defensa no és un criteri absolut, i cal, doncs, valorar-la en funció de les circumstàncies de la causa.

3.8. El volum de les actuacions al·legat pels recurrents és efectivament important, ja que consta de 300.000 folis.

3.9. En primer lloc, cal constatar, com ho destaca el Tribunal de Corts, que la totalitat de les actuacions no concerneix cada un dels recurrents, els quals són tres, quan la causa compta amb més de 20 processats, i que els documents que concerneixen els recurrents estan identificats, així doncs, l'argument del volum global de la causa no és pertinent per poder apreciar el caràcter suficient o no del termini que separa la darrera designació d'advocat i la data de represa del judici oral.

3.10. Seguidament, els recurrents no poden aduir que descobreixen la causa en un assumpte incoat durant els anys 2016 i 2017, i en què el judici oral va començar el 31 de maig del 2021, havent estat suspès en diverses ocasions amb motiu de la situació sanitària.

3.11. Altrament, les relacions entre els recurrents i els seus lletrats són de la seva responsabilitat, en particular quan les modificacions de representació resulten d'un acord entre els clients i el seu advocat anterior. El caràcter insuficient del termini al·legat pels recurrents és la conseqüència dels seus propis actes.

3.12. A més, no es pot menystenir que l'estimació d'aquest argument podria conduir a un termini de pronunciament perjudicial als drets constitucionals dels altres processats.

3.13. Examinant de manera precisa la situació de cada un dels recurrents, també s'observa que la Sra. Isabel Camino Sarmiento Fuertes va representar-se a si mateixa fins al moment de la seva declaració i que l'advocat que la representa en l'actualitat ja l'havia representat anteriorment. Per consegüent, l'argument de la manca de coneixement de les actuacions en el moment de la designació de la seva nova representació processal no pot ser estimada al seu favor. No es pot considerar que el termini de tres mesos abans de la represa del judici oral la situï en indefensió.

3.14. Pel que fa als dos altres recurrents, el calendari fixat respecte de les seves declaracions no preveu la seva intervenció fins al mes de setembre, és a dir, un termini de 7 mesos i a la vista dels arguments anteriors, tampoc es pot considerar que es trobin en la impossibilitat de defensar-se.

3.15. En conclusió, aquest recurs està mancat de contingut constitucional, en particular respecte dels drets reconeguts a l'article 10 de la Constitució, i per tant, ha de ser declarat inadmissible a tràmit.

Decideix:

1. No admetre a tràmit el recurs d'empara 2022-26-RE interposat per les representacions processals

respectives dels Srs. Luís Pablo Laplana Moraes i Amélie Andrée Monique Pérez, i, i de la Sra. Isabel Camino Sarmiento Fuertes.

2. Notificar aquest aute a les representacions processals respectives dels recurrents, al president del Tribunal de Corts, al president del Tribunal Superior de Justícia i al Ministeri Fiscal.

3. Publicar aquest aute, d'acord amb allò que disposa l'article 5 de la Llei qualificada del Tribunal Constitucional, al *Butlletí Oficial del Principat d'Andorra*.

Acordat a Andorra la Vella, el 13 de juny del 2022.

Josep-D. Guàrdia Canela
President Vicepresident

Jean-Yves Caullet

Joan Manel Abril Campoy
Magistrat Magistrat

Dominique Rousseau